

Éhen Gyula és a munkáslakás-kérdés

Dr. habil. Kalocsai Péter tanszékvezető, egyetemi docens – ELTE BDPK
Történelem Tanszék, Szombathely

Éhen Gyula a munkáskérdésről

- Éhen Gyula a korabeli modern városok megteremtésének koncepcióját és programját megfogalmazó műveiben (*A modern város*, 1897; *A városok I–II.*, 1903) a rengeteg megoldandó ügy között a munkáskérdésre is kitért
- A munkásság rossz élet- és lakáskörülményeinek felszámolására, a kibontakozó hazai munkásmozgalom leszerelésére a munkásság tulajdonszerzését ajánlotta

A
MODERN VÁROS.

IRTA:

ÉHEN GYULA
SZOMBATHELY RENDEZETT TAN. VÁROS
POLGÁRMESTERE.

SZOMBATHELY.
BERTALANFFY JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA.
1897.

V 19/2

A VÁROSOK

IRTA:

ÉHEN GYULA
ORSZ. KÉPVISELŐ.

II. KÖTET.

MINDKÉT KÖTET ÁRA 10 KORONA.

BUDAPEST
GRILL KÁROLY CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE
1903.

- A korabeli élet- és lakásviszonyok vizsgálata alapján úgy látta, hogy **a városi munkásságnak** volt valamennyi társadalmi réteg közül **a legsanyarúbb helyzete**
- A munkások kicsi, szűk, szellőzetlen, egészségtelen zugokban éltek, s emiatt nagyobb volt a halandóságuk a falun élő társaiknál
- Éhen úgy fogalmazott, hogy az **államnak és a társadalomnak** volna a **feladata a munkáslakásokról gondoskodni**, s ezáltal lehetne a szóban forgó réteget megmenteni „*a biztos elsatnyulástól és korai haláltól*”

- Megoldási útként azt javasolta, hogy 250–300 m²-nyi telkeken 50–60 m²-es **szerény munkásházak** épüljenek
- A házak építésénél a „*villa rendszer*”-t ajánlotta, hogy a levegő és a napfény az épületeket kellően körüljárhassa, s ezáltal a betegségek további terjedését megakadályozzák
- E tervezett kis telkek és épületek – ekkortájt nem szokatlanul – nélkülözték a korabeli infrastruktúrát (pl. a csatorna- és vízvezetékét)

- Számítása szerint egy általa ajánlott **munkásház** (két szobával, konyhával, pincével, padlással és telekkel) 1897-ben **1700 forintba**, 1903-ban 3500 koronába kerülne
- A szükséges pénz előteremtésének egyik lehetőségeként az állami megelőlegezést látta, vagy másik járható útnak a szövetkezetek alakítását tartotta
- Azon az állásponton volt, hogy a tisztességes és szorgalmas munkás a korabeli Magyarországon biztos keresettel rendelkezett, s takarékossgal, „*egy kis önmegtartózással*” – a hétfői mulatozás elhagyásával – félre tudott tenni hetente néhány forintot, illetve koronát
- Ha számára szerény munkásházat építenek, s ennek **laktérjéhez** havonta csak **kisebb összeget** kell hozzátennie, akkor e ráfizetéssel elérhető, hogy **10–15 év múlva már az ingatlan tulajdonosává** válják

- Az 1904-ben megjelent *A városok társadalma* című könyvében már egy önálló, külön fejezetet szentelt a munkáslakás-kérdésre. E művében azt javasolta, hogy a „minden önzést, minden kapzsi spekulációt” kirekesztő munkáslakás-létesítésre „alakult vállalat ... működésének áldásait kiterjesztheti a gyári és szakmunkásokon kívül a vasúti szolgálatban álló alkalmazottakra is”
- **Éhen** a 19. század utolsó éveiben azon **elsők közé tartozott hazánkban**, akik koncepciót dolgoztak ki a munkások lakásgondjainak megoldására

A munkáslakás-kérdés a dualizmus korában

- A dualizmus korában Budapesten kívül elsősorban a közlekedési csomópontok és az eltérő táj- és gazdaságföldrajzi területek határán lévő **városok fejlődtek** gyorsan
- Minél nagyobb és fejlettebb lett egy város ipara, kereskedelme, annál nagyobb odairányuló **migrációs folyamat** zajlott le, a lakásépítés e változásokkal nem tartott lépést
- Ezért a korabeli városokra a **lakáshiány** és ebből adódóan a zsúfoltság lett a jellemző. Az ilyen településeken a munkások lakásviszonyai voltak a legrosszabbak
- Az 1910. évi statisztikai adatok arról tanúskodnak, hogy a bányászatban, a kohászatban és az iparban foglalkoztatott **munkásságnak csak 6%-a rendelkezett házzal.** (Magyar Statisztikai Közlemények. Új sorozat. 56. köt. 798-800. p.)

A problémákat a korszakban is érzékelték és többféle megoldási kísérlet vette kezdetét:

- 1. Az **állami munkáslakás-építésre** Budapesten találunk példát. Az 1908. évi XXIX. törvénycikk eredményeként épült a Wekerle-telep
- 2. A **városi lakásépítésben** is leginkább a főváros és Pozsony járt az élen. De voltak ilyen irányú próbálkozások a Dunántúl városaiban is, például Sopronban, Kőszegen, Nagykanizsán, Veszprémben
- 3. **Vállalat, gyár vagy üzem is létesített munkástelepet**, ez esetben a dolgozók kedvező bérleti díjat fizettek (Pozsony, Losonc, Késmárk stb.). MÁV tulajdonában több munkástelep állt, például Budapesten, Debrecenben és Zágrábban
- 4. Néhány jelentősebb városunkban, pl. Pozsonyban, Fiumében, Debrecenben és Győrben városi támogatással közhasznú **munkásházépítő részvénytársaságot** hoztak létre
- 5. Hazánkra munkáslakás-építő, vagy **házépítő szövetkezetek** eredményes működése kevésbé jellemző. Néhány vidéki város (Kolozsvár, Nagykanizsa, Pécs) azért büszkélkedhetett ilyen törekvésekkel

- 6. A munkások saját tulajdonú lakásszerzésének elősegítése volt egy másik járható út. Ez esetben a **cottage-telepek** (kertes, családi házas) létesítéséhez **banki kölcsönök** folyósítására volt szükség
- A korabeli szakirodalom e lakáshoz jutási móddal kapcsolatban a következőt írja: *„a saját kertes otthonok (cottages) szerzése a nagy vállalatokban meglehetősen biztos állásokban levő kishivatalnokok és a nagyobb jövedelmet élvező munkások számára jöhet csak tekintetbe”, s „inkább az olcsó városi telekkel bíró vidéki városokban találjuk azokat ajánlatosnak”.* (Ferenczi Imre: A munkáslakás-kérdés különös tekintettel Budapestre. Bp., 1906. VIII-XI. p.)
- Szombathelyen Éhen Gyulának és érdektársainak tevékenysége ez utóbbi megoldáshoz állt a legközelebb, amelyhez hasonló megoldás a hazai szakirodalomból nem ismert
- **7. Vállalkozó munkáslakás-építésére** Schulpe György pozsonyi házai említhetők talán egyetlen hazai példaként

A szombathelyi lakásviszonyok

- Szombathely 1869 és 1910 közötti 309,3%-os demográfiai növekedése szinte egyedülálló volt a korabeli Magyarországon, e változással viszont a lakások száma nem tartott lépést
- Ferenczi Imre 1913-ban a „*többnyire rossz lakásviszonyairól ismert városok*” sorában Fiume, Kassa, Kolozsvár, Marosvásárhely, Máramarossziget, Nagykanizsa, Pozsony és Szabadka mellett Szombathelyt is említi
- Grünwald Ödön helyi városi képviselő 1911. július 5-én a belügyminiszternek címzett levelében arról írt, hogy a „*szombathelyi ipari munkások lakásviszonyai a rendelkezésre álló kevés számú olcsó lakás miatt tűrhetetlenek*” s emiatt kezdetét vette körükben egy a környező falvakba irányuló kitelepedési és házépítési hullám

Felmerül a szombathelyi munkástelep ötlete

- Éhen érzékelte e feszültséget, s ez is szerepet játszott abban, hogy Szombathely polgármestereként hamar elkezdett dolgozni a már ismertetett koncepciójának a gyakorlatban való megvalósításán
- A helyi sajtó erről 1896-ban adott hírt: *„Éhen Gyula polgármesterünk legújabbán egy üdvös eszme megvalósításán fáradozik. Beható tanulmány tárgyává tette városunkban megfelelő számú munkáslakások felállításának kérdését és e célra már szorgalmasan gyűjti az adatokat.”* (Vasvármegye, 1896. dec. 17.)
- Hamarosan egy másik hasonló törekvésről tudósított a napilap: *„Nádas Róbert államvasúti főmérnök úr, az államvasutak helybeli műhelyének érdeemes főnöke, rendkívül fontos tervezetet vetett föl. Ugyanis ő a vasúti műhely környékén elterülő földeken munkáslakásokból álló telep felállítását czélozza. Az eddigi számítások szerint k.b. 98 ház és egy kápolna volna felépíthető.”* (Vasvármegye, 1897. febr. 28.)

SZOMBATELY R. VÁROS

TÉRKÉPE.

LÉPTÉK = 1 : 3600.

1904.

HÖLMEIN & TÖRLAYRÓA

A MÁV szombathelyi műhelye

- Észak- és Nyugat-Dunántúl egyetlen önálló MÁV járműjavító műhelye volt a szombathelyi, amely nagyon jelentős szerepet játszott a vasi megyeszékhely foglalkoztatásában
- Szombathely három **legtöbb munkást foglalkoztató üzemének egyike** volt ekkor a MÁV-műhely
- 1910-ben 500 munkás dolgozott ezen üzemben, akárcsak a Magyar Motor- és Gépgyárban, vagy a szövőgyárban
- A vasi megyeszékhelyen akkoriban a munkások vágya volt a MÁV műhelyében való elhelyezkedés, mert ott két évi szolgálat után véglegesítették őket, s attól kezdődően nyugdíjra tarthattak igényt. Nagyon nehéz volt ezen üzembe bekerülni
- A vidéki MÁV-műhelyek közül 1913-ban a Debreceniben és a Szombathelyiben voltak a **legmagasabbak az átlag keresetek**

Az első kísérlet a vasutas munkástelep létesítésére

- **Éhen** felkarolta **Nádas** törekvését s a vasutas munkástelep létesítésén a **továbbiakban együtt dolgoztak**
- Az 1897-ben megjelent hírekben a létesítendő munkásteleppel kapcsolatban *A modern város*-ban leírt koncepciót fedezhetjük fel.
- A vállalkozás előmunkálataival kapcsolatban a tavasz folyamán a sajtó arról írt:
 - 50 forintos részvények kibocsátását tervezik
 - a jelentkező munkásoknak a telek és az építési tőke 20%-át kell az építés megkezdése után 8 nappal befizetni
 - Az átadást követő 14. évben, a törlesztések lefizetése után, az épület az építtető korlátlan tulajdonába megy át
- Nádas Róbert a telep helyszínéül a fűtőház melletti s a **MÁV-műhelyel szembeni területet** szemelte ki
- 1897 júliusában már 40 munkás jelentkezett, hogy számára házat építsenek

- Első ütemben 30 család részére **15 munkásház** építését tervezték
- Az **ikerszerűen** tervezett házakhoz 300 m²-es udvar tartozott, egy-egy család részére **2 szoba, konyha, padlás és pince** volt az elképzelés
- Több háznak közös használatra **egy kutat** gondoltak fúrítani
- Összesen **96 házat, iskolát és templomot terveztek** a telepre
- A munkásokkal a szerződés aláírásakor 200 forintot szándékoztak lefizettetni, s **15 évi** havi 12 forint 50 krajcáros **törlesztés** kifizetése után az ingatlan tehermentesen a tulajdonukba mehet át
- A mintaszerű kolónia útjait **fásítani** kívánták
- Az építési tervdokumentációját engedélyezésre beadta a városi tanácshoz
- A munkástelep létesítését ekkor még megakadályozta az a tényező, hogy **a vasúton túli területekre még nem készült városrendezési terv**
- **A város nem adott engedélyt**
- Éhen Gyula polgármestert a következő években a város infrastruktúrájának kiépítésével kapcsolatos teendők kötötték le. A vasutasok munkásházainak építése még másfél évtizedet váratott magára

A „vasúton túl” városrendezési terve

- A vasúton túli városrészen, a mai Éhen Gyula lakótelepen, a 19. és a 20. század fordulóján még csak a Sas és a Szövő(gyár) utca épült ki, valamint a kettőt összekötő, akkor még névtelen Kötő és Alkotás utca eleje létezett
- A szükséges előmunkálatok után **a Bodányi Ödön vezette Mérnöki hivatal 1907 májusára készítette el** a mai Szövő, Hámor, Bártfa utcák és a Zanati út által határolt terület parcellázási tervét, valamint kisajátítási térképét. Ekkor sakktáblás, vagyis párhuzamos és egymásra derékszögű utcák hálózatát tervezeték, a jó elképzelés eltér a később megvalósulttól, a jelenlegi állapottól (pl. Pozsony utca)
- A tervdokumentációk szerint a Zanati úttól északra, a Szövő utcától keletre családi házas övezetben gondolkodtak

Dűltől

Dűltől

Szerzett A' telek

Szerzett B' telek

17.7 120 120 120 120 120 120 120 120 120

29.5

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

24.5

9.

28.5

10.

12.

21.

13.

3566^{1/2}, 3566^{2/2}

Grünwald

20.

14.

19.

15.

18.

16 a

17/a

16 b

17/b

3567 Takács

3568 Rudolf

3569, 3570^{1/2} Takács

3570^{3/2} Grünwald

22.

31.5

23.

24.

25.

26.

27.

28.

31.0

32.

33.

testvérek

34.

35.

36.

37/a

37/b

Sándor

Olajosi

Sándor

61.

62.

63.

70.

75.

20m

37.5

43.

44.

5.

Az Éhen-telep előmunkálatai

- Az Éhen-telep létesítésére az alapító a későbbiekben így emlékezett vissza: 1905-ben „*egy vasúti munkásokból álló küldöttség jelent meg nálam és arra kért: találnék módot, hogy ők a vasúti műhely közelében, lehetőleg olcsó áron, igényeiknek megfelelő munkásházak birtokába jussanak. E kívánság teljesítésére önzetlen készséggel vállalkoztam.*” (Vasmegyei Napló, 1914. márc. 25.)
- A nemes ügy megvalósítására újra **Nádas Róbert MÁV műhelyfőnökkel, valamint Grünwald Ödön bankárral szövetkezett**
- Bár az ügyek intézését és az érdektársak képviselőjét **Éhen Gyula** vállalta fel
- A munkás-telep létesítésére konzorciumot hoztak létre, tagjai:
 - Éhen Gyula ügyvéd
 - Engel Samu ügyvéd
 - Kárpáti Kelemen premontrei rendi kanonok
 - Nádas Róbert államvasúti műhelyfőnök

- Grünwald Ödön bankár
 - A létrehozandó munkástelep déli oldalának telektulajdonosa volt
 - Virilis alapon került be a város képviselő-testületébe
 - A legtöbb adót fizetők névsorában ekkor a 12. helyen állt.
 - A hosszan elhúzódó munkástelep-létesítés idején mindvégig tagja volt a városi közgyűlésének
- Éhen és Nádas választott képviselők voltak
- Emberbaráti, karitatív tevékenységükre számos példa közül egy:
- Nádas választmányi, Éhen és Grünwald pedig rendes tagja volt szombathelyi székhelyű Vakokat Gyámolító Országos Egyesület Dunántúli Fiókegyletének

- A tényleges megtekintett megállapodás szomszédja házterveke
- Grünwald Ös sógora, szir leginkább é
- **1907 június** munkástele szerezni. M adott felvilág szerződést részvénytár
- A szüksége nyújtotta be Tanácsához kérelmet er

„A szombathelyi munkástelep“ létesítése céljából alakuló részvénytársaság alapítói jelentkezésre hívják fel mindazokat, kik a „Munkástelep“-en tulajdoni joggal telek- és házbirtokot kívánnak szerezni.

A munkástelep közvetlenül a Szövőgyár-utca mögött van tervezve. Minden egyes elkülönített munkáslakás léczkerítéssel övezett 100 □-öl területen épül, melyből a beépített terület 12:8 □-öl. Udvarternek, konyha- és gyümölcsökertnek pedig fennmarad 87:2 □-öl szabad terület. A cseréppel fedett, padlóssal ellátott, szolidan épített kőépület magában egyesít: egy konyhát, melyből a pinczébe és éléskamrába lejárhatni; egy nagyobb és egy kisebb szobát. Az árnyékszék elkülönítve, az egészségi követelményeknek megfelelően, hordó rendszerben, tőzeg felhasználásával épül. Minden tíz lakóházhoz egy mély szivattyus közkut szolgáltatja a szükséges vízmennyiséget. A munkásház adómentessége 15 év. Ha 100 munkásház épül, a vállalat gondoskodik „Óvoda“ épületről. Ha pedig 60 tanköteles gyermek lakik a telepen, gondoskodás történik „Népiskola“ létesítése iránt.

A vételár egyötöd része a szerződés aláírásakor lefizetendő. A hátralékos vételár pedig mérsékelt évi lakbér címén 15 éven át törlesztendő, amikor is a ház és telek vevőnek telekkönyvileg is érvényesíthető korlátlan tulajdonává válik. A vételár felének lefizetése után azonban vevő kívánatára a tulajdonjog telekkönyvi bekebelezésére alkalmas adásvevési szerződés állítatik ki, melyben a hátralékos vételár takarékpénztári törlesztéses kölcsönrel kiegyenlíthető.

Műszaki vonatkozásban Nádas Róbert máv. felügyelő, műhelyfőnök szolgál felvilágosításokkal, kinél a vonatkozó helyszínrajz és tervek is megtekinthetők. — Jogi tekintetben pedig Éhen Gyula ügyvéd tájékoztat, kinél egyuttal a szerződés is díjmentesen megköthető. Értekezhetni irodájában (Szily János-utca 26. sz.) minden szerdán és szombaton délután 5 órától egész 7 óráig.

Szombathely, 1907. évi június 1.

A szombathelyi munkástelep vállalata.

Alulírott, a tervek és összes feltételek tüzetes megismerése és elfogadásának feltétele mellett hajlandó vagyok a fentebb körülírt munkásház megvételére.

Szombathely, 1907. évi június.....

.....

et, majd
ett
tte,

elemen
k a birtokát

ik a
rántak
Éhen
tték meg a
kor még

23-án
os
zó

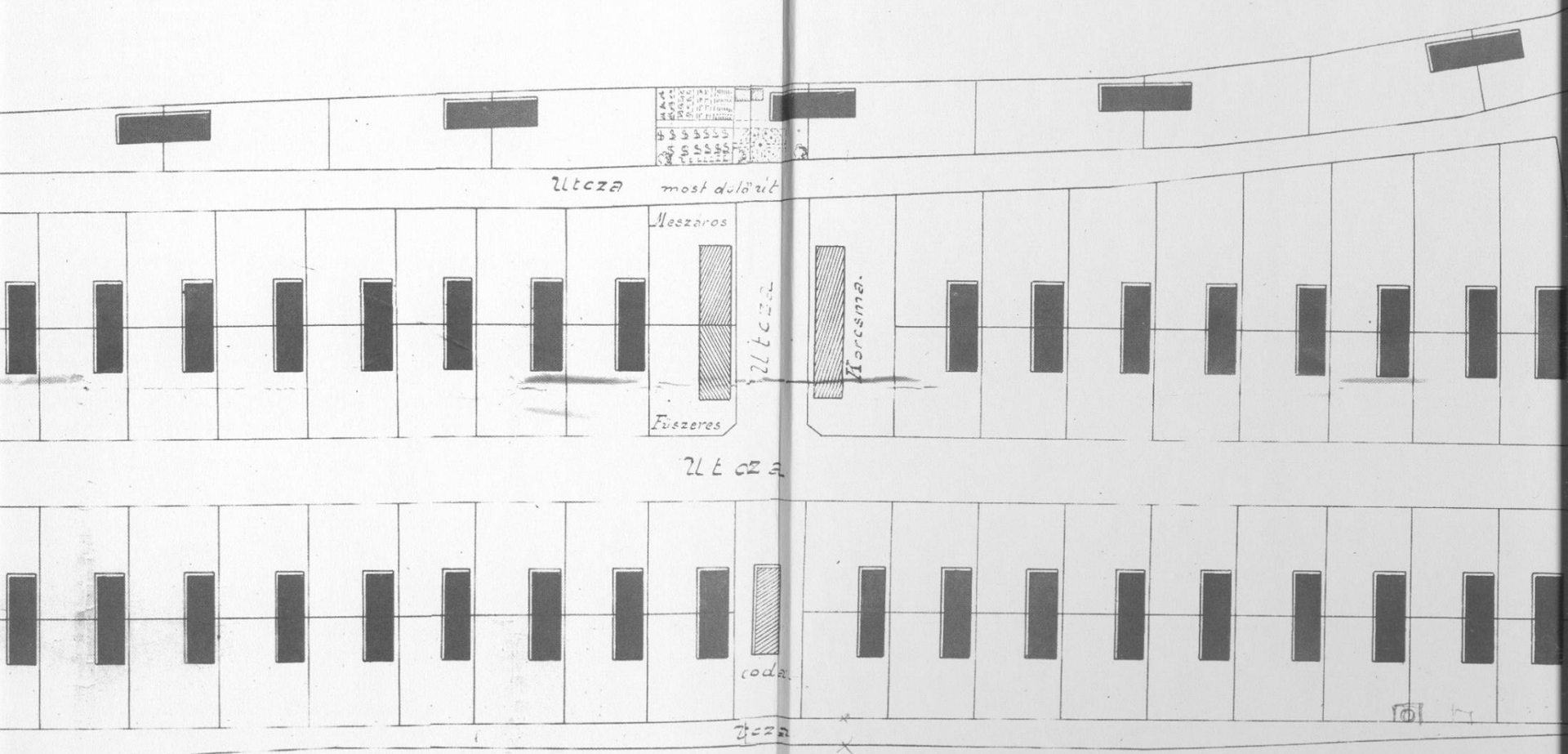
Sajtóvisszhang

- A helyi sajtó e nagyjelentőségű üggről írva Éhen Gyulát, mint a vasutas munkástelep kezdeményezőjét **méltatta**, aki „*a szombathelyi drága lakások és a sanyarú lakásviszonyok*” tényéből kiindulva a „*város területén hézagot pótol*” tervének megvalósításával. (Vasvármegye, 1907. júl. 24.)
- A Szombathelyi Újság 1907. júliusi 28-i száma már utalt az **érdeksérelmekre**. „*Egy megjegyzésünk azonban van rá, és ez az, hogy munkásaink tömeges kitelepítése érzékenyen fogja sújtani azokat a háztulajdonosokat, akik, főleg a város délnyugati részén takarékpénztári pénzen, tehát adósággal épen a munkások számára építettek házakat s fizetik utánuk az adókat. Ezek mindenesetre tiltakozni fognak a terv megvalósítása ellen.*”

1907. évi tervek

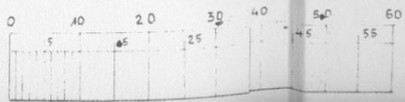
- A tervezett telep fennmaradt helyszínrajza szerint **78 lakóházat** (46 m² alapterületű) kívántak építtetni, az Alkotás utca északi oldalán kelet-nyugati tájolással 10-et, a többbit 68-at attól délre, észak-déli irányban a telkek keleti oldalán
- A későbbi szükségletektől függően kilátásba helyezték **óvoda és népiskola** építését is, előbbit a telep helyszínrajzán már fel is tüntették, akár csak a **fűszerest**, a **mészároost** és a kocsmát

Munkásházak helyszínrajza.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60

1:60

Szombathely 1907

Wác. mûhely

Grünfeld Jánosné

Lakó Istvánné

Necskó Rózné

Engel
Miklós

Post
Szőgyén
Károly

120
Bék
János

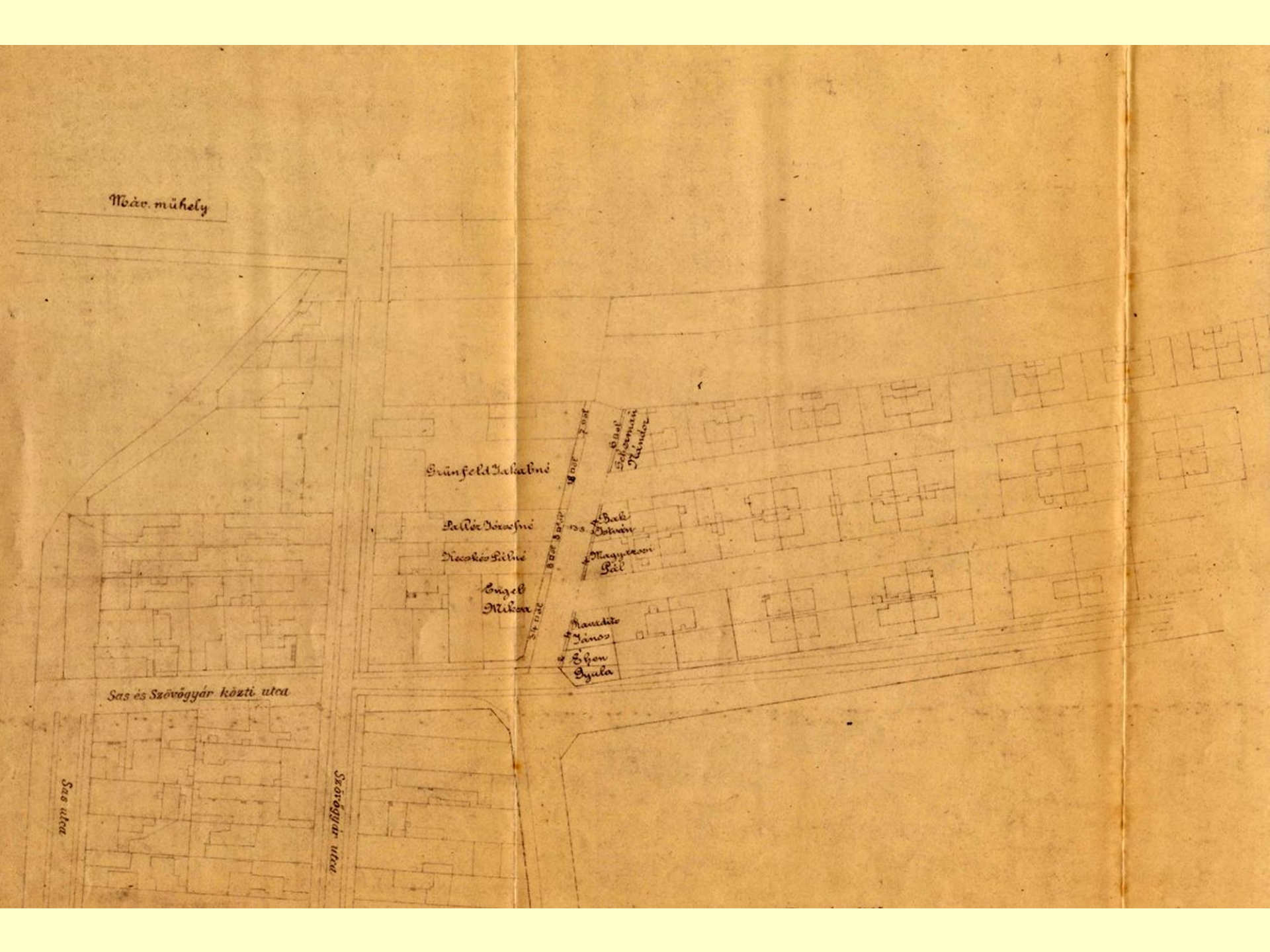
Magyar
Pál

120
Kandó
János
Eben
Gyula

Sas és Szőgyén közti utca

Sas utca

Szőgyén utca

Megépül a munkástelep

- Az engedélyek kiadását követően megkezdődtek az építkezések
- A kölcsöntőkét a **Szombathelyi Takarékpénztár** folyósította
- A munkástelepen házat akaróknak jelentkezéskor **1000 korona telekvételár**at kellett kifizetniük
- Az 1000 korona kifizetése után a munkás a Szombathelyi Takarékpénztártól kapott egy **takarékkönyvet 4000 korona 15 évre szóló tartozásról**
- A házakat így **évi 400 korona törlesztés** ellenében építette fel egy vállalkozó pénzcsoport, amelyek 15 évi részletfizetés után 7200 koronájukba került a tulajdonosoknak
- A vasi megyeszékhelyen egy kétszobás modern belvárosi **lakás évi bérlete** 560–600, egy külvárosié már csak 400–460 koronába került
- Ez utóbbi összeg alsó határa megegyezett az éves törlesztés nagyságával

- Az Éhen-telepen felépült **első ház** építő bizottsági felülvizsgálatát 1911. augusztus 22-én tartották. A készült jegyzőkönyv alapján Szombathely Város Tanácsa **1911. szeptember 9-én** tartott ülésén a következő véghatározatot hozta:
- *„Mike Sándor helybeli lakos a tanács 5596/1909. számú véghatározatával engedélyezett földszintes utcai lakóházat az Éhen féle munkástelepen a jóváhagyott terv szerint s az előírt feltételek betartása mellett építette fel, a tanács ezen épületre a **lakhatási és használati jogot** ezennel megadja.”*

1900 6/29 1900 m

Ar. építőkészítésig Parkits
Antal helybeli lakos új épületeinek megújítás
szükségéről jelentést betérjett. -

Építőkészítéssel

Mivel ezen ügyről közművekre a Parkits Antal helybeli lakos a tavaszi 5596/1900 m. év
mű építőkészítéséről engedélyezett lakóházait
és ezen fele munkáit elvégezték és jóváhagyott
terv szerint s az elvett feltételek betartása
mellest építette fel, a tavaszi ezen épületekre
a lakóházai és hozamlati fogat eximel
megoldja. -

Mivel 1. Parkits Antalt, 2. a rendőrkapitányt, 3. a mérnököt hivatalból értesíti. -

Kelt. Szombathelyen, a városi tanácsban, 1900. november hó 18-án, tartott ülésén. -

polgármester

Ar. Antal
T. jegyző

- 70 négyzetméteres „villasz” alapra téglalapú munkáscserépcsinos tarozott ház köz

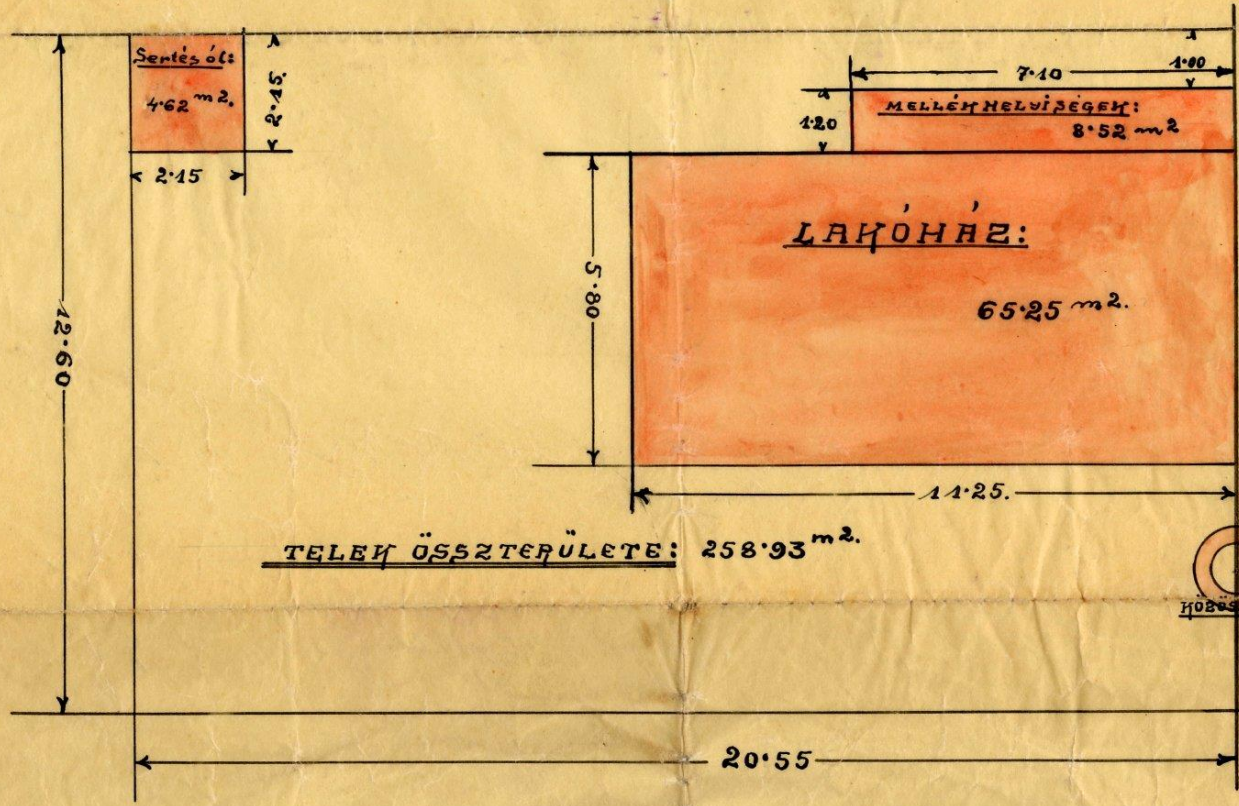
eréptetős
egy
y,
aró,
sú kút is
éépített
at

T.C. ÖZV. NÉMETH MIKLÓSNE ÉHEN-TELEPEN ÉPÍTETT FÖLDSZINTES

ЛАКОМАЗАНАК ЭС МЕЛЛЕКHELYISEGEINEK HELYSZINRAJZA.

SZOMSZÉD: BOCSKOR JÓZSEF.

SZOMSZÉD: BARANYAI KÁROLY.

UTCA VONAL

LEPTER 1:100

SZOMBATHELY 1918 AUG. HÓ 1.

Éhen-telep

- **1914-ben** már közel félszáz, pontosan **48 munkásház** tükrözte a vállalkozás eredményességét
- 70 ház építését tervezték, addig az átadott épületek száma **1919** februárjában csak **54** volt
Az építési lendület megakadásában nagy szerepet játszottak az I. világháború
- Az utcákat kezdetben számozták, a telep legészakibb (a későbbi Hámor) utcája I., a középső (Ipar) II., a dűlő úti (Alkotás) pedig III. számot kapta

Szombathely, 1914 évi március hó 21-én.

Az "Éhen Telep" lakói:

Bakó István

Asztal József

Bakó Gyula

Morsolits János

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Schramm József

Perenczy József

Boros Kálmán

Tóth Gyula

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

Mohar József

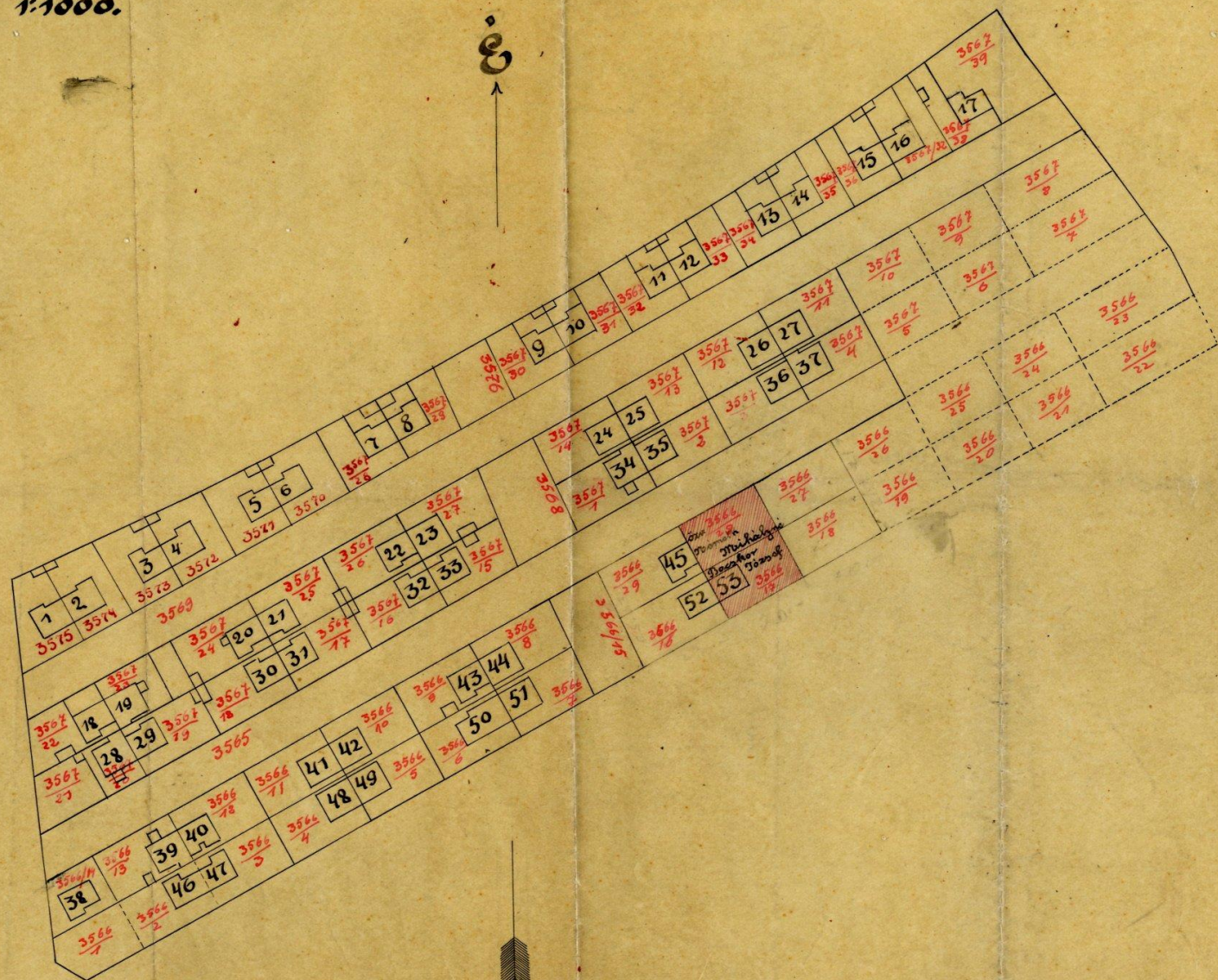
Mohar József

- Éhen Gyulának a korábbi koncepcióját sikerült a gyakorlatban megvalósítania, hisz műveiben 250–300 m²-nyi telkeken 50–60 m²-es szerény munkásházak építését ajánlotta

Az Éhen féle munkástelep

helyszínrajza

1:1000.

Lassú Gyors

Szombathely, Vas, Magy...

DERKOVITS LAKOTELEP

EHEN GYULA KERTVAROS

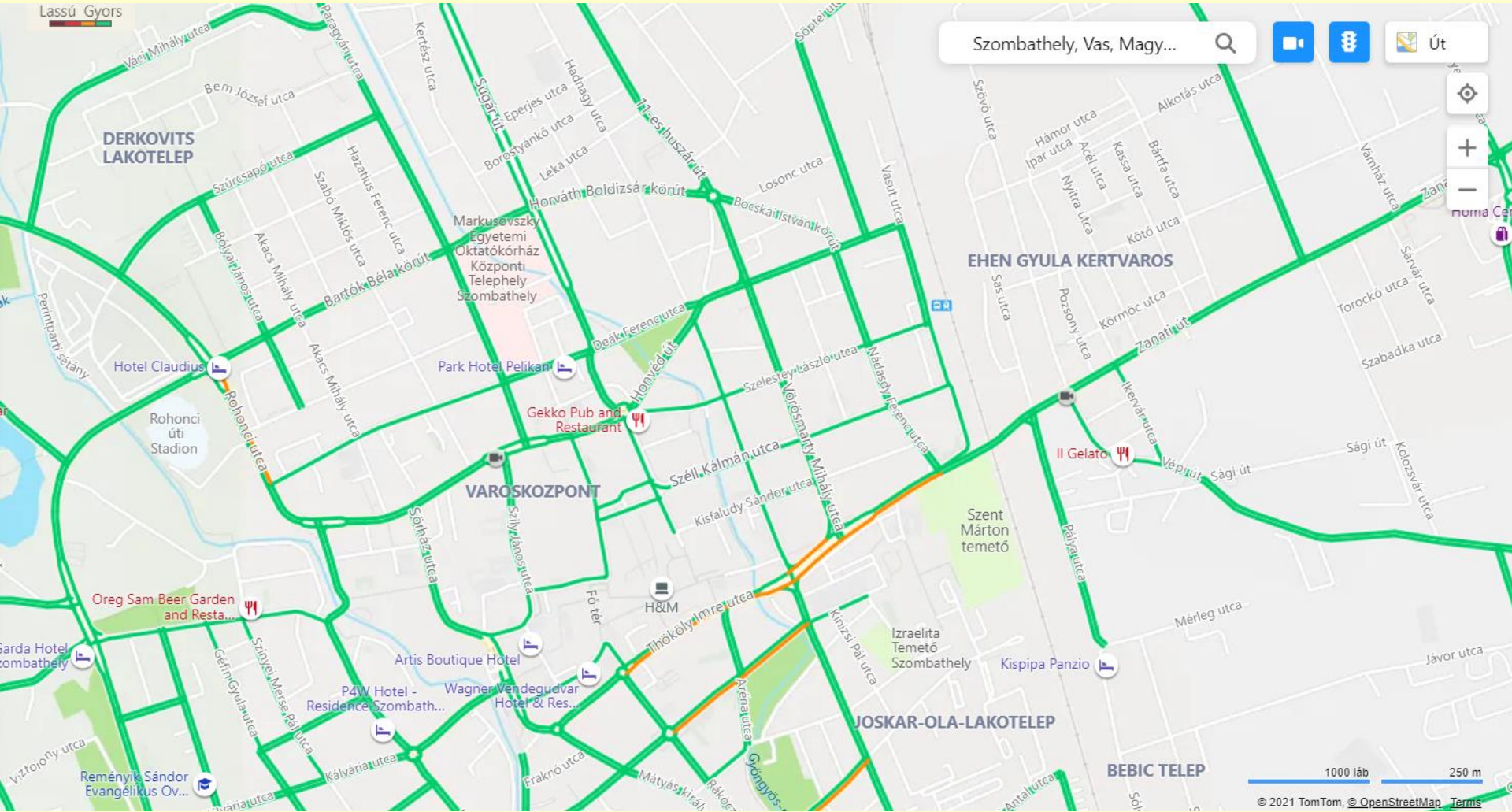
VAROSKOZPONT

JOSKAR-OLA-LAKOTELEP

BEBIC TELEP

1000 láb 250 m

© 2021 TomTom, © OpenStreetMap Terms

Összegzés

- Éhen Gyula felfigyelt arra, hogy Szombathely gazdaságának, különösen iparának fejlődésével együttjáró lakosságnövekedés nincs összhangban a helyi lakásviszonyok alakulásával. Arra az álláspontra jutott, hogy főleg a munkásság nincs abban a helyzetben, hogy lakásgondjait meg tudja oldani. Ezért felvállalta az ezirányú problémáik megoldását
- A Magyar Kir. Államvasutak Szombathelyi Műhelyében dolgozóknak szerencséjük volt, hogy éppen ők lettek ezen humánus tevékenység haszonélvezői. Ebben szerepet játszott, hogy állami üzem állandó, biztos és jól fizetett alkalmazottai voltak
- A MÁV-műhely közelében létrehozott vasutas munkástelep a kor hazai gyakorlatától (állami, városi, vállalati, szövetkezeti) eltérően néhány áldozatvállaló helyi polgár (városi képviselő), összefogásának, munkájának eredménye. Közülük is kiemelkedik Ehen Gyula
- Tevékenységük eredményeként az Éhen-telepi munkás rétegénél jobb lakáskörülmények közé került. A biztos munkahely, a jó bérek, a nyugdíj, a „villaszerű” kétszobás családi ház rangot adott az Éhen-telepi munkásnak és növelte biztonságérzetét akkor, amikor a munkásság tizedének sem volt saját háza

Köszönöm a megtisztelő figyelmüket!